

סיכום דיון

מסמך זה מהווה את תמצית הדיונים של "פורום שווי הוגן" מתוך מטרה לשתף את הקהל הרחב בעיקרי הדברים. בקריאת המסמך יש להביא בחשבון שמדובר בתמצית הדיון ולא בפרוטוקול מלא. בהתאם למדיניות הפורום, הדברים מובאים שלא בהכרח בציון שמות כל הדוברים. יודגש כי הדברים מייצגים את עמדותיהם האישיות והמקצועיות של חברי הפורום ואינם מייצגים בהכרח את העמדות הרשמיות של הגופים אליהם הם משתייכים.

תאריך המפגש: 04/05/2026

נושא המפגש: "ההצעה לסבסוד משכנתאות על רקע מצבו של שוק הדיור בישראל"

לחומר הרקע למפגש: [חומר הרקע](#); [טיוטת חוק סיוע לנוטלי הלוואות לדיור](#); [מצגת פרופ' אבי שמחון](#)

לרשימת המשתתפים: [לחצו כאן](#)

צוות מקצועי: דניאל אלביליה, טוהר זיני, גיר פלד, דותן פרידמן

שלומי שוב

בוקר טוב, אנחנו עוסקים היום בהצעת החוק הממשלתית לסבסוד משכנתאות שעלתה לאחרונה ואמורה להגיע בקרוב לדיון של ועדת שרים לחקיקה וכל זאת גם על רקע מצבו של שוק הדיור בישראל.

ההצעה לסבסוד משכנתאות קיימות מיועדת לכאורה להקל על נטל משקי הבית בלהתמודד עם העלייה בהחזרי המשכנתאות שנרשמה בעקבות העלייה בסביבת הריבית מאז 2022. ההצעה כוללת מתן סבסוד כספי ללווים שרכשו דירה יחידה לפני תום 2022 בשווי שאינו עולה על פי שניים ממחיר דירה ממוצע. חישוב המענק יתבצע לפי נוסחה הקושרת בין גובה העלייה בהחזר החודשי לבין שווי הדירה בעת רכישתה. שיעור הסיוע המירבי יוגבל ל- 75% מהעלייה הריאלית בלבד והיא מתקבעת. הסבסוד צפוי להינתן כמענק חודשי ישיר מהמדינה.

לפי הצעת החוק המעודכנת ששלחנו לעיונכם אתמול, העלות התקציבית השנתית ב- 2026 היא 1 מיליארד שקל וב- 2027 חצי מיליארד וזה יורד משמעותית ב- 2028 וכך הלאה. כלומר זה יוצא פחות מה- 3 מיליארד שהמדינה צפויה לגבות מהבנקים בגין רווחי היתר במסגרת הפשרה שהתקבלה לאחרונה.

אי אפשר להתעלם מכך שההצעה מתקנת בדיעבד תוצאה של החלטות מימון עבר. בפועל, ההצעה מיטיבה בעיקר עם לוויים שבחרו במסלולים בריבית משתנה. כלומר לוויים שבחרו במסלולים בריבית קבועה (ושילמו על זה כמובן) או כאלה שמיחזרו את המשכנתא אינם נהנים מהסבסוד. תחשבו רק על סיטואציה שהמדינה היתה עכשיו מפצה את אלה שהפסידו משער החליפין של הדולר...אין לזה סוף

אחד הנימוקים המרכזיים להצעה הוא הרצון "להחזיר" לציבור חלק מהרווחים הגבוהים של הבנקים, אשר עומדת בשיח הציבורי בשנים האחרונות. בהקשר זה, ניתוח שפרסמנו במכון הפניקס לחקר שוק ההון מעלה כי העלייה ברווחיות הבנקים מאז 2022 נובעת בעיקר מהתרחבות המרווח מפיקדונות, על רקע "גלגול" חלקי של הריבית על פיקדונות הציבור. כלומר, מדובר ברווחיות שמקורה בעיקר בגורמים מחזוריים ולא בשיפור ובהתייעלות משמעותית בפעילות הבנקאית.

במקביל, מצאנו גם שהשפעת הריבית אינה אחידה בין מגזרי הפעילות: משקי בית ועסקים קטנים ספגו חלק גדול יותר מההתייקרות נטו, בעוד שמגזרים בעלי כוח מיקוח גבוה יותר, כגון עסקים גדולים, הושפעו במידה מתונה יותר.

אבל צריך להבין שמדובר בהעברת הכנסה מהבנקים אל קבוצת לוויים ספציפית - השאלה האם היא לא יוצרת עיוותים וחוסר הוגנות בין כאלה ששוכרים ולקחו הלוואות אחרות כמו הלוואה לכל מטרה וכאלה שקנו, בין כאלה שקנו בעבר ורוכשים חדשים, כאלה שמיחזרו וכאלה שלא ועוד. לפי הניתוח שעשינו במכון מי שהכי נפגע מבעיית התמסורת בריבית זה לוויים שאין ברשותם דירה ומשלמים על הלוואות ריבית גבוהה מהפריים, ביניהם עסקים קטנים...

ראיתם את ההצעה, כמה מורכבות ובירוקרטיה היא מכניסה, וגם יש כאן היבט של סובסידיה בעלת "אמירה ערכית" לגבי רכישת דירה, שיכולות להיות לה השלכות על הקצאת משאבים ואולי גם השפעה על מחירי הדירות. יש כאן גם מסביב לשולחן גם פרופ' ומרצים לכלכלה שנשמח עוד מעט לשמוע את דעתם.

הדיון הציבורי סביב ההצעה מתמקד בעיקר בצד הביקוש – כלומר, בנטל על לוקחי המשכנתאות, אבל אנחנו רוצים היום לבחון את ההצעה בהקשר רחב יותר, תוך התייחסות למצבו של ענף הנדל"ן היזמי ולפרקטיקות המימון שהתפתחו בו בשנים האחרונות.

ברקע הדברים אי אפשר להתעלם מכך ששוק הדיור בישראל נמצא בשנים האחרונות בסביבה מאתגרת, המאופיינת בעלייה בסביבת הריבית, האטה בפעילות ועלייה באי ודאות המאקרו כלכלית והביטחונית. זה גם נושא שעסקו בו בפורום בהרחבה בשנה שעברה. דיברנו בין היתר על כך שמבנה העסקאות החדש של ה-20 ו-80 וה-90 דומה לאופציה וראינו שהנושא התחדד בשנה האחרונה גם לאור ההתערבות של הפיקוח על הבנקים ואפילו חלק מהעסקאות הפכו להיות מטעמים שיווקיים אופציות גם מבחינה משפטית ואולי זאת מגמה נכונה, רק שימו לב שמבחינת ההכרה בהכנסה בדוחות הכספיים זה שונה בתכלית

אנחנו רואים גם שהנתונים מצביעים על עלייה בביטולים של חוזי רכישת דירה שזה מאתגר את הדוחות הכספיים של יזמי הבניה, לרבות בהקשר לצורך ביצירת הפרשות לביטולים חוזיים. לפי ה-IFRS ביטול של חוזה (ודי אפילו בעצם האפשרות של לקוח לבטלו) דורש "הפיכה" של ההכנסות שהוכרו עד כה.

מעבר לכך, שימו לב שמצב דברים של ביטול בהסכמה של חוזים ככל שמדובר בשוק מחירים יורד, עלול לערער את מודל ההכרה בהכנסה שעומד בבסיס הדוחות הכספיים של הקבלנים היזמים בישראל.

בהקשר זה, ממצאי ניתוח נוסף שפרסמנו לאחרונה במכון הפניקס לחקר שוק ההון מצביעים על שינוי מהותי בדינמיקה של ענף הנדל"ן היזמי. שינוי זה כולל האטה משמעותית בקצב המכירות לצד הצטברות מלאי דירות, ירידה ביכולת הנזילות ועלייה בתלות במקורות מימון חיצוניים ומעבר ממודל פעילות המבוסס על תקבולים ממכירות למודל הנשען על גיוסי חוב. אנחנו ממש רואים שחיקה בתזרימי המזומנים של החברות, אשר הפכו לשליליים – מניח שראיתם את הגרף שצירפנו בחומר הרקע – כשהנתון הכי מלחיץ לדעתי זה שבעוד הרווח התפעולי המצרפי של 35 היזמים הציבוריים ב-2025 היה כמעט 6 מיליארד שקל, התזרים השלילי מפעילות שוטפת הגיע למינוס 7.6 מיליארד שקל שזה פער דרמטי שמחייב תשומת לב.

על רקע ההאטה בפעילות, החברות בענף אימצו בהיקף נרחב פרקטיקות של הטבות מימון. הנתונים שלנו מראים כי כ- 40% מהעסקאות בשוק החופשי בשנת 2025 כללו הטבות מימון, כאשר שווי ההטבה נאמד בכ- 12%-13% ממחיר הדירה, כאשר שווי ההטבה הוא גדול יותר במרכז. מה שמעיד כי המחיר אפקטיבי נמוך יותר.

דיברנו על זה בשנה עברה שיש כאן רשימה ארוכה של אינטרסים למה לא מורידים מחירים, לרבות מהזווית הבנקאית, אבל יש כאן בעיה גדולה גם עם מדד מחירי הדירות החדשות של הלמס שלא מביא את ההטבה בחישוב לפחות לפי מה שאני יודע למרות שקיוויתי שהצלחנו בדיון לפני שנה להזיז משהו – ונרצה לשמוע על כך עוד מעט מדורון מהלמס שהיה אז בדיון.

אנחנו יודעים שבנק ישראל מתנגד להצעה באופן נחרץ, ואף מגדיר אותה ככזו ש"חסרת היגיון כלכלי" ובעלת פוטנציאל נזק משמעותי ויוסי סעדון תכף ירחיב על כך. יש כאן גם את הזווית של הקבלנים היזמים והמערכת הבנקאית וכמובן שגם נשמע גם אותם. אבי שמחון יגיע עוד מעט ויצטרף לדיון.

אמיר ברנע

בוקר טוב, אני אתייחס בקצרה, שמענו את שלומי, קראנו את חומר הרקע, קראנו את תגובת בנק ישראל. מתבקשת השאלה פשוטה, האם מישוה צריך את החוק הזה? האם בזה מתעסק הייעוץ הכלכלי לראש הממשלה בעיתוי הנוכחי?

הרי אם העלאת הריבית, כמו אם מצב המלחמה, פוגעים בחלוקת ההכנסה במשק, אפשר לגבש הסדרים רחבים כמו קצבאות, העלאת סף מס הכנסה, שיעבירו הכנסה לנפגעים, אולי במימון מס יסף, אם יש לו מקום, על רווחים חריגים, לכל הרוחב. כאן הותרה אוכלוסייה מאוד ספציפית, שנפגעה מהשינוי בריבית. רק מקבלי משכנתאות, אשר על פי מגבלות שווי הדירות, סביר שיהיה בה ייצוג חרדי משמעותי.

האוכלוסייה המאוד ספציפית שנפגעה מהשינוי בריבית, הם מקבלי משכנתאות בריבית משתנה. מולם אוכלוסייה מאוד ספציפית, בעלי מניות הבנקים, שנהנתה מהשינוי בריבית. אבל גם אחרים נפגעו מהשינוי בריבית, הרי גם אחרים הרוויחו מהשינוי בריבית, אבל כאן זה לכאורה קל לאיתור, ולחישוב זכאות, לכן כנראה יש פה גם איזשהו רקע פוליטי.

אני מפנה את תשומת לב היועץ הכלכלי, שיושב פה על ידינו, השנה גם חל תיסוף חד בשקל, אתם יודעים את זה? היה תיסוף חד בשקל. יבואנים הרוויחו, נניח יבואני רכב. האם לשקול מס ייסף על היבואנים ולסבסד רוכשים של מכונית ממוצעת שממומנת בתשלומים לזמן ארוך. הרי במקרה התיסוף חלו אותם מרכיבי אירוע. שינוי מאקרו חד פעמי. פתאומי. שם הריבית, כאן שער החליפין. איתור מי נהנה? שם בנקים, כאן יבואנים. איתור מי נפגע? שם מקבלי משכנתאות, כאן רוכשי רכב. איתור אוכלוסייה נפגעת פנויה? שם יש לנו דירה ממוצעת, וכאן לפי רכב ממוצע.

אגב, יש לי שאלה, מהי דירה ממוצעת ומה נקרא רכב ממוצע, שהם חלק מהצעת החוק, כאשר כולנו יודעים שדירה ורכב זה לא מוצר הומוגני, לכן אי אפשר לחשב לו ממוצע. טוב, אלה דברים ברורים.

לא אציג את השאלה מי נהנה, אבל הושקעה כאן עבודה להראות שרווח הבנקים בה משינוי הריבית, כלומר, המפקידים היו המקור ולא התייעלות, האם זה מצדיק מס ייסף? האם הסימטריה, היא סבסוד? שאם הריבית תיפול, האם הסימטריה להטלת מס ייסף הוא סבסוד ייסף? זאת אומרת, לא ברור למה הולכת המעורבות החלקית. כאן ומה השפעתה על השוק ועל הקצאת מקורות.

לכן אני חושב ש ההצעה הזאת לא נראית כהצעה שראויה, סלח לי אבי, לדיון מעמיק. יש פה איזה פתרון פוליטי, איזה גישה שבאה לתת פתרון, אולי קשורה לשנת הבחירות הנוכחית. מעבר לזה, רק נזקים. לכן, גישת בנק ישראל בגדול, מקובלת עלינו. כמובן, לבנק ישראל ישנה בעיה, שמצד אחד הוא צודק ומראה לנו גם את העיוותים, מה שאתה הראית (אבי שמחון) בהצעה שלך. אבל מצד שני, אותו בנק ישראל תומך, למשל בעקבות המלחמה, בכל מיני פתרונות, גם בשנת 2023, גם בשנת 2025, וגם אותם היה אפשר לבקר באותה צורה, כי גם כל ההתאמות שניתנו לאוכלוסיות ספציפיות, ואפשר היה להתווכח, אם הם ניתנו בצורה הוגנת גלובלית. אני חושב שההצעה שמונחת לפנינו היא מאוד מאוד בעייתית. ואבי שמחון שאני מכיר הרבה שנים שיזם ועומד מאחוריה, קצת ציער אותי.

אבי שמחון

טוב, נתחיל מהסוף. מאחר שחוזרים על השקר הזה שוב ושוב, כאילו הוא אמת, "נותנים לחרדים", בסימולציות שאנחנו עשינו, החרדים יקבלו 17 אחוזים. אם הייתי מקשיב לביקורת של

ידידי המלומד מבנק ישראל, ד"ר סעדון, הם היו מקבלים יותר. כי מה הוא אומר? אתם רוצים לעזור לאנשים, תעזרו לעניים.

מי זה עניים? ערבים וחרדים בעיקר. או בואו נגיד את זה כך, השכיחות של ערבים וחרדים בקרב עניים היא מאוד מאוד גבוהה. אבל באופן מאוד מאוד מכוון, המתווה שאנחנו הנחנו על השולחן, נועד לעזור בעיקר למעמד הביניים. לא במובן של המהפכה הצרפתית, פרקליטים, עורכי דין ורואה חשבון, אלא מעמד הביניים זה אלה שנמצאים בעשירונים 4 עד 7, ואנחנו נאפיין אותם.

אבל אני רוצה רגע להתחיל, דבר ראשון אני רוצה להגיד לך (אמיר ברנע) שאתה אמרת משהו שנשמעת מודאג, אני נראה לי נשמע מאוד מעודד. אני עכשיו הולך למשהו אחר שדיברת עליו, עוד יותר חשוב לתוכנית הזאת, מה שהוא קורא שם בדוחות הכספיים של החברות היזמיות, אני מצפה שזה יוביל לירידת מחירים סוף כל סוף במחירי הנדל"ן. עד היום הם עוצרים את זה, הם מצליחים למצוא כל מיני דרכים להימנע ולהתחמק מהורדת מחירים.

אמיר ברנע

מה הקשר?

אבי שמחון

מאחר שאתה העלית את זה, אני רציתי להגיד על מה שאתה אמרת, זה שאני מקווה שמה שאנחנו רואים בדוחות הכספיים של אותן חברות, זה בעצם יחייב אותן להתחיל להיפטר מהמלאים המטורפים שיש להן היום, של דירות לא מכורות, וזה יביא לירידת מחירים בשוק הנדל"ן, משהו שאנחנו מייחלים לו הרבה מאוד זמן, גם אם זה יגרום לקשיים בחלק מהחברות במשק, אולי אפילו בבנקים.

עדי פוזנר

ואז הממשלה תעזור לבנקים, כי יהיה להם הפסד חד פעמי.

אבי שמחון

לבנקים לא יעזרו.

עדי פוזנר

אם פתאום יש רווח יתר צריך להתערב? אם יש רווח יתר זה בסדר?

אבי שמחון

אז אני מבטיח לך, לבנקים לא יצטרכו לעזור.

עשו סטריס פרס לבנקים, אני לא חושב שאני מוציא פה אינפורמציה חסויה, ולא משנה איזה רעידות אדמה ופצצות אטום ומה שיקרה פה, הם תמיד ירוויחו.

עדי פוזנר

אני לא מתכוון אם הם יפשטו רגל, אני מתכוון שאם בכל פעם הגישה היא שכל פעם שבעלי המניות מרוויחים רווח לא צפוי, ריינפול, אז לוקחים להם מס רווחי יתר, אז באופן סימטרי ההגיונות מחייבת שבכל פעם שיהיה הפסד לא צפוי שמקטין את הרווח שלהם צריך לעזור להם. אם זה כל פעם שקורה משהו חד פעמי. כמובן שכל זו טענה למה לא מוצדק למסות רווח לא צפוי.

אבי שמחון

בוא נסתכל על המצגת.

תכף אנחנו נראה שהייתה עלייה מטורפת ברווחי הבנק. עכשיו, עדי, דווקא זה מתאים בשיחה איתך, כי אני בדרך כלל כשאני רוצה לחשוב על דברים קצת מעבר למה שכתוב בספר הלימוד של שנה א', אני הולך לעדי.

מה זה בעצם העלאת ריבית? העלאת ריבית זה סוג של מס. זה לוקח כסף מהרבה מאוד אנשים, רק שבניגוד למס רגיל, התמורה לא הולכת לממשלה, התמורה הולכת לבנקים. לבנקים ובעצם לבעלי המניות של הבנקים.

כלומר, עליית הריבית יש לה שני אפקטים, יש את אפקט התחלופה שאנחנו רוצים, אפקט התחלופה אומר כדאי לך יותר לחסוך מאשר לצרוך עכשיו, זאת הרי המטרה. אבל לעליית הריבית יש גם את אפקט ההכנסה, יש אנשים שמרוויחים, המלווים, ויש אנשים שמפסידים, הלווים. ואפקט ההכנסה, יש לו השפעה, אפקט של מס.

אז בעצם עליית הריבית היא סוג של מס על הלווים. רק מה? בניגוד למיסים הרגילים שאותם לוקחת הממשלה, את המס הזה לוקחים הבנקים, בעלי המניות.

עדי פוזנר

קודם כל המלווים.

אבי שמחון

אנחנו יכולים להמשיך ולגלגל את זה עוד הרבה רמות קדימה, אבל בוא נעשה את זה בארבע עיניים. נשאר ברמה הזאת.

עכשיו, בעצם, העלאת הריבית, יש לה השפעה על חלוקת ההכנסות, דרך אפקט ההכנסה. כי אפקט התחלופה, שוב, זה מה שאנחנו רוצים, שאנשים יחסכו יותר כדי להקטין ביקושים. זה האפקט הקלאסי.

אבל יש התעלמות מאפקט ההכנסה, אפקט ההכנסה שגורם להעברת כסף, מאוכלוסייה אחת לאוכלוסייה אחרת, בעלי המניות. אז הרבה פעמים אומרים לי, כן, אבל אתה יודע מי מחזיק את המניות? קופות הגמל וקרנות הפנסיה. אתה (אמיר ברנע) ודאי יודע כמה ממניות הבנקים מוחזקות על ידי קופות הגמל וקרנות הפנסיה, האחרים אולי לא יודעים, אני אספר להם, 19%.

81% לא מוחזקים על ידי קופות הגמל וקרנות הפנסיה, וגם קופות הגמל וקרנות הפנסיה לא מוחזקות באופן אחיד על ידי כולם. ולכן יש פה העברת כסף מאוכלוסייה אחת לאוכלוסייה שנייה. שינוי הריבית מעביר כסף ומשנה את חלוקת ההכנסות במשק.

עכשיו, בואו נסתכל על זה (המצגת), באיזה סכומים, אנחנו פה מראים רק את הנטו, אחרי מיסים, הרווחים של הבנקים אחרי מיסים. אז עדי, אם אתה מודאג שתהיה ירידת מחירי נדל"ן באזורים ושהבנקים יפשטו רגל, הם לא ייכנסו למצוקה. זה הרווחים שלהם נטו.

הרווחים שלהם נטו, השנה, באזור ה-32 מיליארד שקלים. הם לא התייעלו. הבנקים לא התייעלו, הם לא יעילים, זה קרטל. הנה אני אומר את זה פה על השולחן, אני מוקלט.

הרווחים האלה הם לא תולדה של משהו שהבנקים עשו שהם פתאום עלו מ-10 מיליארד שקלים לפני עשור, ל-32 מיליארד שקלים ב-2025.

עכשיו, בנק ישראל, מסיבות שאני לא לגמרי מבין אותן, הורה לבנקים להחזיר בשנתיים נדמה לי 24-25, 3 מיליארד שקלים. הוציא המפקח על הבנקים, מכתב לבנקים, בו אמר, אנא תחזירו ללקוחות שלכם 3 מיליארד שקלים על פני שנתיים. מה ההבדל בין מה שהוא עשה למה שאנחנו עושים? שהוא אמר לבנקים תעשו את זה על פי שיקול הדעת שלכם, ואנחנו אומרים, אנחנו לא נעשה את זה על פי שיקול הדעת שלכם, אנחנו נעשה את זה על פי קריטריונים אחרים.

הקריטריונים שאנחנו בחרנו לעשות זה אותה תוכנית לסיוע במשכנתאות.

מירב הראל

אפשר לשאול שאלה? אנחנו מדברים על להעביר בעצם כסף מרווחי הבנקים או מכספי הציבור חזרה ללוקחי המשכנתאות? כי הבנקים גם מקבלים עמלה בדרך, זאת אומרת, האם אנחנו לוקחים מהרווחים העודפים של הבנקים ומחזירים לאותו מגזר שאנחנו מדברים עליו? או שאנחנו לוקחים מכספי הציבור, כספי המיסים, מעבירים אותם לאנשים שבסקר, והבנקים דווקא לוקחים עמלה.

אבי שמחון

אז אני אספר לכם, השני מיליארד זה על פני שנה, זה כנראה לא יכנס לתוקף השנה זה היה בערך 800 מיליון שקל. שר האוצר החליט לגבות מהבנקים מס נוסף (מס מיוחד על רווחי בנקים) של 3.5

מיליארד. עכשיו את יכולה להגיד, רגע, 3.5 מיליארד אפשר להשתמש בהם לעשות משהו אחר. אבל מנקודת המבט שלי, 800 מיליון מתוך שלושה וחצי מיליארד, זה לדבר הזה.

מירב הראל

וזה יוצא מהרווחים העודפים של הבנקים, לא מכספי ציבור.

אבי שמחון

אני אומר שוב, זה כסף, אין ריח ואין צל. את מבינה את הנקודה.

אני רציתי בהצעת החוק הזאת לפתור, לוקחים כסף מהבנקים, מעבירים. אמרו לי היועצים המשפטיים, לא, לא, אם אתה תעשה את זה, אז יגידו לך שאתה מתערב בחוזים, זה נשמע לי שטות, אבל מאחר שלא רציתי להכשיל את ההצעה הזאת, אז בהצעת החוק עצמה, אין קישור אחד לאחד.

בואו נסתכל רגע, דבר ראשון, מאחר שאני תלוי בנתונים של בנק ישראל, אז מה שנראה לכם פה זה נתוני בנק ישראל, מה שד"ר סעדון נתן לי. אנחנו עכשיו מסתכלים רק על המשקי בית שלקחו משכנתא בין 2016 ל-2022. מתוכם, יש מעל 120 משקי בית, שהעלייה החודשית שהם ספגו בעקבות עליית הריבית היא 1,600 שקל ומעלה.

כפי שאתם יכולים לראות, הרבה מאוד משקי בית, ספגו עלייה מאוד מאוד חדה בתשלומי המשכנתא שלהם. זה הנתון הראשון. עכשיו, שוב, עוד נתון על מידת הפגיעה, אני מסתכל על סך משקי הבית, 36% מכל משקי הבית ספגו פגיעה של 5% ומעלה בהכנסה הפנויה שלהם.

שמסתכלים רק על משקי בית, שההכנסה שלהם נטו היא מתחת 15 אלף שנים, ספקו עלייה של 5% ומעלה מההכנסה הפנויה. זו אכן מכה קשה להרבה מאוד משקי בית.

מאחר שידעתי שיהיה הקשקוש הזה על החרדים, אז ביקשתי מהצוות שלי שייכנס, זו עבודה לא פשוטה, שייכנס לסקר ההכנסות ששם יש את האפיון של חרדי, לא חרדי וכן הלאה. אז ככה, מתוך שיעור משקי הבית שיקבלו, שיהנו מהצעת החוק הזאת, או מהחוק אם הוא יעבור, 12 אחוז חרדים. נכון להיום 14 אחוז מהאוכלוסייה הם חרדים, אז זה מתחת למשקל שלהם, אבל אם אנחנו מסתכלים על כמה כסף הם יקבלו, זה 17 אחוז.

זאת אומרת, הם יקבלו פחות או יותר את חלקם באוכלוסייה. ושוב, אני בכוונה בניתי את ההצעה באופן כזה, שמי שיהנה בעיקר, זה מעמד הביניים. עכשיו, אמרת משהו על פוליטיקה. אז אפשר להגיד, אתה יודע, כל עוד יש מספרים, אני מראה מספרים. האם המוטיבציה שלי היא פוליטית או לא? זה, אפשר להגיד הכל. זה לא מספרים, ואפשר להגיד הכל. לכן אני לא כועס, אני לא כועס, כשאומרים לי, המניעים שלך הם פוליטיים. בסדר. אתה חושב ככה, זכותך. אני כועס שאומרים דברים שניתן לבחון אותם בנתונים, והם רחוקים מאוד מהמציאות. עכשיו, בהקשר הזה אני גם

רוצה להגיד לכם. שאני על העניין הזה באופן מאוד מאוד אינטנסיבי מתחילת 2023. והיה לפחות עשרה דיונים עם ראש הממשלה ועם שר האוצר. ראש הממשלה תמך בתחילת 2023, שר האוצר אמר אני אבחן, שר האוצר היה קצת יותר מסויג. ביולי 23 שר האוצר אמר, אתם יודעים מה? השתכנעתי שיש פה בעיה קשה, הוא שלח אותי לדבר עם ראש אגף תקציבים והחשב הכללי.

כמובן שבוע אחרי זה הייתה כותרת גדולה בדה מרקר, שאבי שמחון מנסה לעזור לחרדים. זה היה ב'23, באמצע '23, הרבה הרבה לפני הבחירות. אז, עוד לא היו בחירות, אז אמרו, הוא מנסה לעזור לחרדים. מי הוציא את הכותרת? ראש אגף תקציבים מיד פנה לעיתונאית הבית, מירב ארלוזורוב, ואמר לה שאבי שמחון רוצה לקדם את הדבר הזה. בינתיים באה המלחמה וההצעה נעצרה.

ולכן לקח הרבה מאוד זמן עד שהצלחתי להחזיר אותה לשולחן. למה? כי בעקבות המלחמה באמת לא ידענו מה הולך לקרות להוצאות הממשלה. אני חששתי ב'2024, שאולי העלייה בהוצאות הממשלה תהיה כזאת שבאמת, אם נעשה את התוכנית הזאת, אם נממש את התוכנית הזאת, הפגיעה המאקרו כלכלית תהיה כזאת שהיא לא שווה את הסיוע. בינתיים השתכנעתי, לקראת סוף '24, שזה לא המצב, ולקראת סוף '24 חזרנו לדיונים מאוד אינטנסיביים בנושא.

רק תסתכלו על המאפיינים של מי שיהנה מהצעת החוק הזאת. כשאנחנו מסתכלים על משקי בית שראש משק הבית מעל גיל 35, כי הרבה פעמים אומרים לי, באוצר בבנק ישראל אומרים לי, לא, לא, יש המון שוכרים, מה עם השוכרים? הנקודה היא שבגילאים 20 עד 30, רוב האנשים שוכרים, יש המון משקי בית, כן? שתי הבנות שלי, ששוכרות בית בתל אביב או דירת שותפים בתל אביב, הן שני משקי בית על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ולכן, אם מסתכלים על מספר משקי הבית ששוכרים לעומת מספר משקי הבית שקנו ויש להם משכנתא, זה גורם לעיוות גדול. לכן אני מסתכל על אנשים שהם בגיל 35 ומעלה, ומשקי הבית, כשראש משק הבית מעל גיל 35, אז 77 אחוז יש דירה בבעלותם. רק 18 אחוז שוכרים. רק 18 אחוז שוכרים. ואם אתם מסתכלים, שלומי מסתיר, אז אני אספר לכם, אם למשק הבית גם מעל גיל 35 וגם יש לפחות שני ילדים, אז במקרה הזה מעל 80 אחוז הם בעלים של דירה.

זאת אומרת, בעלי דירות זה לא איזו אוכלוסייה מובחנת ספציפית, זה רוב האנשים בשלב מסוים של חייהם. הרוב הבאמת מכריע של האנשים, בשלב מסוים של חייהם, יש דירה בבעלותם, ולרובם גם יש משכנתא. אז זאת האוכלוסייה. נעבור רגע לשקף הבא.

אין פה את העובדים. מה שאנחנו עוד מצאנו, זה שמבין בעלי המשכנתא, אני לא זוכר בדיוק את הפרטים, נדמה לי משהו כמו 77 אחוז ממשקי הבית שיש להם משכנתא, שני בני הזוג עובדים. שני בני הזוג עובדים. זאת אומרת, מה האוכלוסייה שאנחנו מכוונים אליה?

האוכלוסייה שתהנה הכי הרבה מהסיוע זה אנשים, זה משפחות, ששני בני הזוג עובדים והם בשנות ה-30 לחייהם. כי אז זה בדיוק אלה שלקחו בעשור האחרון משכנתא, עדיין לא שילמו את

רוב הקרן. זאת אוכלוסיית היעד. עכשיו, יש כאלה צעירים יותר, יש כאלה מבוגרים יותר, יש גם כאלה שרק בן זוג אחד עובד. אבל אוכלוסיית היעד, ואני מבקש שתקשיב היטב, ואפשר לבדוק את זה בנתונים, ולא להגיד דברים סתם, כי קראת בעיתון.

ואדים פורטנוי

קבלת הסבסוד מותנית בעבודה?

אבי שמחון

לא, היא לא מותנית. קבלת הסבסוד מותנית, במחיר הדירה שנקנתה בזמן הקנייה. כי תראו, בסוף בשביל לעשות את זה מאוד מאוד פשוט, או הכי פשוט שאפשר מבחינה תפעולית, אנחנו לוקחים את הנתונים שיש לבנק. מה יש לבנק? יש לבנק את המחיר של הדירה בעת הקנייה. עכשיו אנחנו משווים את המחיר בעת הקנייה, למחיר הממוצע של דירה באותה שנה, אז אם הוא קנה את הדירה ב-2019 ב-2 מיליון שקלים, אנחנו מסתכלים מה היה המחיר הממוצע של דירה בשנת 2019, נגיד 1.8 מיליון, עכשיו, השיא של הסיוע ההוא למי שקנה דירה במחיר הממוצע. בגלל זה החרדים שהם קונים דירות במחיר נמוך מהממוצע, הם לא מקבלים כל כך הרבה. השיא הוא במחיר הממוצע, ואחרי זה הוא יורד ליניארית והוא מתאפס עבור מי שקנה דירה במחיר כפול מהמחיר הממוצע. כן? אז השיא הוא במחיר דירה ממוצע, 0 במחיר כפול, זה יורד ליניארית.

שלומי שוב

אז בואו נתחיל עם בנק ישראל. יוסי, בבקשה.

יוסי סעדון

הלווים היו מודעים לסיכון – לא הייתה כאן הפתעה. אחד הנימוקים המרכזיים לחוק הוא שציבור הלווים "הופתע" מעליית הריבית. אלא שהמציאות שונה. כשלווה ניגש לקחת משכנתא, הוא רואה לפניו מסלול בריבית קבועה של 4% לצד מסלול בריבית משתנה של 1% – כל אדם בר דעת שואל את עצמו מה הפער הזה. התשובה ברורה: מי ששילם 4% שילם פרמיית ביטוח על יציבות; מי שבחר ב-1% ידע שהתשלום עלול להשתנות. המודעות לסיכון הייתה כבר ביום חתימת העסקה.

333 יועצי משכנתאות מאשרים: הלווים ידעו. בסקר בלתי פורמלי שהופץ בקבוצות ווטסאפ של יועצי משכנתאות, השתתפו למעלה מ-333 יועצים. הרוב המוחלט של היועצים העידו כי הלווים שליוו ידעו היטב מה המשמעות של ריבית משתנה, וכי היו מודעים לסיכוי שהתשלום החודשי שלהם יעלה. הטענה בדבר "הפתעה" אינה עומדת במבחן המציאות.

סיכון מוסרי (Moral Hazard) – מסר מסוכן לשוק. פיצוי לוויים שהסיכון שנטלו התממש שולח מסר מעוות לציבור כולו: "שווה לקחת סיכון – המדינה תכסה אותך." זהו סיכון מוסרי קלאסי שעלול לפגוע ביסודות כללי המשחק של שוק האשראי כולו.

הנתמכים הם דווקא האוכלוסייה החזקה. מתוך 3.2 מיליון לוויים בישראל, 1.4 מיליון הם לווי משכנתאות – ונתוני מאגר האשראי מלמדים שאלה דווקא הלוויים החזקים ביותר: כושר ההחזר שלהם גבוה יותר ושיעורי הכשל שלהם הנמוכים ביותר. גם גופים חוץ-בנקאיים מדרגים לקוח עם משכנתא כלווה טוב יותר מלכתחילה. אם המטרה היא לסייע למי שבאמת זקוק – הכתובת אינה כאן.

רוכשי הדירות צברו עושר. סימולציה שהשוותה שני משקי בית זהים – אחד שרכש דירה לפני מרץ 2022 ואחד ששוכר – מראה שמשק הבית שרכש דירה צבר עושר של כ-200 אלף שקלים יותר מהשוכר, הודות לעליית ערך הנכס. החוק, למעשה, מסייע למי שכבר נהנה מרווח הוני משמעותי – ומתעלם ממי שלא הצליח לרכוש דירה כלל.

שרירותיות ביישום – בעיה שאין לה פתרון נקי. החוק יוצר קווי גבול שרירותיים: לוויים עם ריבית משתנה כל חמש שנים עלולים ליפול פנימה או מחוצה לחוק לפי המועד המדויק שבו "נפתח" עוגן הריבית שלהם. הבדל של ימים ספורים קובע זכאות – עיוות שהחוק אינו מסוגל לפתור באמת.

תזכיר שרחוק מלהיות מוכן לחקיקה. בנק ישראל, משרד האוצר ומשרד המשפטים משקיעים שעות רבות של ישיבות מול המועצה הלאומית לכלכלה בניסיון לגבש את החוק. כמעט אחרי כל ישיבה החוק מתעדכן באופן מהותי – בכל פעם מתגלים פגמים נוספים, חורים ביישום וסוגיות של חוסר צדק שלא זוהו קודם לכן או שנוצרו. התזכיר כפי שהופץ אינו מוכן לחקיקה, וככל שהעבודה מעמיקה – מתגלים בו עוד ועוד כשלים שפוספסו בסבבים הקודמים. מדובר באחד החוקים הבעייתיים ביותר שנתקלנו בהם.

הפגמים מדברים בעד עצמם – אין צורך בפוליטיקה. חבל למקד את הטיעונים נגד החוק בעניינים פוליטיים. לחוק הזה, שעלותו מוערכת במיליארדי שקלים, יש מספיק פגמים מהותיים – כלכליים, יישומיים ועקרוניים – מכדי שנאבד את הקשב של הציבור על ויכוחים מגזריים או פוליטיים. אפשר להסביר היטב מדוע אין להעביר את החוק הזה, מבלי להיכנס לאזורים שמסיטים את השיח מהעיקר.

שלומי שוב

אני רוצה לשמוע את נציגות האוצר, מורן.

מורן משה חנציס

תודה שלומי. מורן משה חנציס, סגנית הכלכלן הראשי באוצר. אולי אני אתחיל בלהגיד משהו שאמור להיות מובן מאליו, אבל אני אחדד אותו בכל זאת. החלטת הממשלה הזו עברה חרף התנגדות גורמי המקצוע באוצר, והיא עברה ולכן אנחנו מחויבים להחלטת הממשלה.

יש עדיין סוגיות שהדיון לגביהן לא מוצה, בעיקר העמדת מקור תקציבי, ועד שלא יועמד מקור, ההתנגדות שלנו עומדת בעינה, אבל ההחלטה על היבטיה המקצועיים עברה ואנחנו מחויבים לה. אבל אני רוצה כן להציג, את עיקרי ההתנגדות שהבענו לפני שהחלטה עברה, והם הוצגו גם למועצה הלאומית לכלכלה וגם הוצגו לממשלה. ואני אשתדל לא לחזור על הדברים שנאמרו כאן, אבל יש מן המשותף בעמדה שיוסי הציג למקורות להתנגדות שלנו.

אבל אני אגיד בראש ובראשונה שהחלטה הזאת פוגעת במאמצי הממשלה, ארוכי השנים להורדת מחירי הדיור. הבסיס של הדברים, עליית הריבית, אמורה לייקר לנוטלי המשכנתאות את ההלוואה להפעיל לחצים על מכירת הנכסים ולהפעיל לחצים כלפי מטה על מחירי הדיור, ואנחנו מונעים את הדבר הזה, ולכן מונעים את ירידת מחירי הדיור. זה בראש ובראשונה. מעבר לזה, אנחנו מלמדים את הציבור להגדיל את תיאבון הסיכון שלו. אנחנו קונסים ניהול סיכונים אחראי ומפצים או מעודדים נטילת סיכונים, זה עלול להוביל למינוף יתר של משקי הבית ומכאן להמשך, עליות של מחירי הדיור. אז זה בראש ובראשונה נוגד את מאמצי הממשלה להורדת מחירי הדיור. יוסי דיבר על Moral Hazard, יהיה כמעט לא רציונלי מצד משקי הבית, להניח שמדובר בצעד חד פעמי.

אבי שמחון

מורן, איך זה מונע את ירידת מחירי הדירות?

מורן משה חנציס

אז אני אחזור שוב. כשהריבית עולה...

כשהריבית מתייקרת ומשקי הבית מתקשים לעמוד בנטל הוצאות המשכנתא, יש כאלה שיבחרו לעשות את המהלך של מכירת הנכסים שלהם. צמצום, מעבר לשכירות.

אבי שמחון

זאת אומרת, אני רק רוצה שאנשים יבינו מה את אומרת. את אומרת, אם לא נסייע להם, יהיו כאלה שיאלצו למכור את הדירה כי הם קנו בית, שהם עכשיו לא יכולים לעמוד בתשלומים, ואז הם יגדילו את היצע הדירות על ידי זה שהם ימכרו את הדירות. יכול להיות שזה נכון, אבל את מבינה שזה מנוגד תכלית הניגוד למדיניות הממשלה הזאת, הזאת שקדמה לה, הזאת שקדמה לה,

משחרר ההיסטוריה. הממשלה לא רוצה להביא אנשים למצב שבו הם נאלצים למכור את הבית שלהם.

מורן משה חנציס

אני אגיד שוב, מאמצי הממשלה הם להוריד את מחירי הדיור, המכניזם שתיארת עכשיו הוא אחת מהדרכים להוריד את מחירי הדיור. להחזיר לשוק דירות, שנוטלי ההלוואות לרכישתם מונפו מעבר ליכולת שלהם, שלא הפנימו את סיכון עליית הריבית. אני אגיד שריבית שעולה ביחס לריבית הממוצעת בתקופה שבה אנחנו קובעים את תכולת החוק הזה, לא הייתה ברבור שחור. היינו כבר בתקופה של ריבית גבוהה יותר, משקי הבית היו צריכים להפנים את האפשרות שהריבית תעלה ואנחנו מלמדים אותם עכשיו שהם לא צריכים להפנים, אנחנו מלמדים אותם עכשיו שהם צריכים להגדיל את תיאבון הסיכון שלהם אולי באופן פרמננטי ואנחנו מעוותים פה ביסוד את יעילות שוק המשכנתאות.

אבל אני רוצה לחזור לנקודה שאמרתי לגבי היעדרו של מקור, וזאת הסיבה שבגינה ההתנגדות שלנו עדיין עומדת בעינה. הצעת החוק הזו קובעת בהוראת שעה מנגנון לחמש שנים, מדובר בהתחייבות פיסקלית כבדה מאוד עבור הממשלה. היא עשויה להתפרש כסטייה מהמשמעת הפיסקלית, בתקופה שבה המשק, משווע ליציבות במדיניות הפיסקלית, לאחריות במדיניות הפיסקלית. רק לפני חודש, הגדילה הממשלה את מוגבלת ההוצאה ואת יעד הגירעון על רקע המלחמה. אנחנו מדברים פה על פריצת מסגרת שיכולה להיות ממומנת על ידי הכספים שנגבו מהבנקים בהיטל החד פעמי הזה, נכנסו לתקציב המדינה, זו הדרך שבה הם מוחזרים לציבור. אז עכשיו לצבוע מתוך כסף שכבר אושר בתקציב המדינה, לצבוע 800 מיליון שקל, בהכרח המשמעות תהיה או להסיט מהכספים שהרגע אושרו, או להעלות מיסים, או חלילה לפרוץ שוב את מסגרת הגירעון, לטובת מטרה שהיא לא מגדילה צמיחה, לא משרתת את המאמץ המלחמתי, והדבר הזה הוא כאמור פוגע במשמעת הפיסקלית שהמשק כל כך משווע לה. הדבר הזה עלול לערער את אמון השווקים, במדיניות הכלכלית של הממשלה ויש פה איזה כדור שלג שעלול להתגלגל, עלייה שוב של פרמיית הסיכון, התייקרות של החוב הממשלתי ואפילו התייקרות של עלויות הגיוס של המגזר העסקי. יש הסכמה רחבה שהממשלה צריכה להתערב במקומות שבהם יש כשל שוק. ואז אני שואלת מהו כשל השוק שאנחנו באים לתת לו כאן מענה? אבי, הצגת את העלייה, בגובה ההחזר של משקי הבית, אבל בנק ישראל הציג נתונים לגבי הגידול בהכנסה של משקי הבית. עוד לפני שאנחנו מדברים על השווי של הנכסים שלהם שעלה, ולמעשה מה שקרה בשנים האחרונות זה שההכנסה של משקי הבית עלתה בקצב גבוה יותר מהעלייה בהוצאות המשכנתא ולכן לא ברור באיזה כשל אנחנו באים לטפל. משקי הבית האלה, נטו, נהיו עשירים יותר, ואני לא אחזור על האמירה שהאוכלוסייה שתקבל את הסיוע היא באופן כללי חזקה יותר.

רק חצי נקודה אחרונה, אנחנו מתערכים פה באופן חריג ובמישרין בהחלטה של בנק ישראל לגבי מדיניות הריבית. הממשלה כן, עושה ועשתה צעדים בעבר שמתערכים בעקיפין במדיניות המוניטרית. אבל מדובר פה בהתערבות חריגה וישירה, הדבר הזה עלול לפגוע בתפיסת העצמאות של בנק ישראל וזה כשלעצמו יוצר סיכונים לרבות שינוי בתפיסת הסיכון של מדינת ישראל מה שעלול, לעכב הורדות ריבית נוספות או אפילו לגרור עליית ריבית נוספת. לדבר הזה, יש פוטנציאל לפגיעה רחבה ומאוד משמעותית על המשק הישראלי.

תמר צ'ין

אני מתחברת לכל מה שגם בנק ישראל וגם מורן מהכלכלן הראשי אמרו, אנחנו גם משתדלים את העמדות שלנו להוציא כמה שיותר מסונכרן וביחד, אנחנו גורמי המקצוע בכל האגפים במשרד האוצר עומדים ביחד אל מול ההצעה. אז אני לא אחזור על הניתוח הכלכלי והסיכון ל-Moral Hazard וכל הדברים שהם בסוף בליבה של הבעייתיות מבחינתנו בחוק, אני אתייחס טיפה רק לכמה שאלות תהליכיות שעלו תוך כדי שאבי דיבר. דבר ראשון, תקציב המדינה לשנת 26 עבר בסוף מרץ, והוא כולל בתוכו, כלומר הוא מחשיב בתוכו לעניין הכנסות המדינה גם את ההסדר שצויין פה לעניין גבייה מרווחי הבנקים. יעד הגירעון שנקבע, לוקח בחשבון כבר את ההכנסות האלה בתוך היעד. מעבר לזה אני אגיד שחלק, מהשפה ששר האוצר דיבר בה על מנת להצדיק את הדבר הזה, היה גם מימון הוצאות המלחמה, שמאז צריך להגיד גם גדלו משמעותית, מאז סוף מרץ, התחזית בתקציב נוכחי הייתה שהמלחמה תיגמר בגדול במרץ, היו שם עוד כמה שבועות, מי יודע מה יקרה בשבועות הקרובים. כך שמצב ההוצאות של מדינת ישראל, כמו שמורן אמרה, לפחות בתחזית לשנים הקרובות, לא מעודד ברמת המאקרו, והכסף שנמצא היום בתקציב לא לוקח בחשבון את ההוצאה על מענקים לנוטלי משכנתאות. אז זה רגע ברמת התהליך, גם הממשלה, כשהיא אמרה שוועדת השרים צריכה לדון בהחלטת הממשלה ולדבר על כל הפרטים המקצועיים וכולי, היא אמרה שצריך גם לדבר על מקור. אז רק לעניין הסדר של האם זה כן יהיה מהרווחים, לא יהיה מהרווחים כרגע, כמו שאבי אמר, אין לכסף ריח, הכסף נכנס כרגע לפול של תקציב המדינה, ובתקציב המדינה, נכון להיום, ובסדרי העדיפויות שהכנסת הצביעה עליה בסוף מרץ, אין מקור לדבר הזה. ואני אגיד רגע ברמה המקצועית, זה שהממשלה עכשיו תקבל החלטה להסיט משאבים מהתקציב הנוכחי, כלומר תבצע הרחבה פיסקלית, שרגע טוב, אני אפילו לא אכנס להצדקות שלה, אבל הרחבה פיסקלית שלא מעודדת צמיחה ולא תומכת מלחמה בעולם שבו אנחנו יודעים שיש הוצאות מלחמה שעוד נצטרך בשבילם לייצר מקורות, אנחנו מאוד חוששים מזה ברמת ההוצאה התקציבית.

לעניין הדיור, אני רגע אחזור לתכליות של החוק. בדברי ההסבר שהמועצה הלאומית כתבו, דיברו על שתי תכליות לחוק, ואבי כמובן תתקן אותי. אחד - דיברו על זה שלא רוצים לעודד אנשים למכור את הדירה שלהם, ושתיים, באמת שההכנסה הפנויה של משקי הבית הצעירים העובדים ירדה וצריך, ואנחנו רוצים לתת לזה מענה. קודם כל בנתונים, דיברת על, בוא נדבר על נתונים ולא

על אידאולוגיה, בנתונים לא רואים עלייה במכירות יד שנייה, נראה לי, כולם פה רואים את הגרפים של הצניחה המטורפת בשלוש שנים האחרונות במכירות בכלל, אבל ספציפית במכירות יד שנייה. כלומר, זה לא שאנחנו רואים אנשים שרצים למכור את הדירות שלהם שכבר קיימות, להיפך, אנשים מחזיקים בדירות שלהם. אה, ויותר מזה הם גם עומדים בפירעון ההלוואה, אין לנו עלייה ב DEFAULT, אין עלייה בדחיות, הייתה את הדחיה הרי עם המלחמה. לא רואים עלייה לא בפיגורים ולא ב DEFAULT במשכנתאות.

אני יכולה להגיד עוד משפט אחד, רק לעניין הנתונים שהוצגו לאיזה אוכלוסייה מכוון, ורגע אני רוצה לחדד. כשמדברים על מעל גיל 35, לא דיברנו על איזה גיל מלמעלה, אם מסתכלים על שיעור השוכרים בגילאי 35 עד 45, אנחנו מדברים על כמעט חצי, נתוני למ"ס.

אבי שמחון

מה חצי?

תמר צ'ין

אנשים בגיל 35 עד 45, בין 40 ל 50 אחוז, תלוי באיזה נתון אתה מסתכל, ממשקי בית שוכרים דירה ולא קנו דירה. שוכרים. ואם מסתכלים על 45 עד 55, אנחנו ב 30 אחוז. כך שלטעון שאנחנו באוכלוסייה זניחה מתחת לגיל 55, אני לא אגדיר מהו צעיר, זניח בטח לא. ואני אגיד יותר מזה, שאם אנחנו מכוונים לאוכלוסייה עובדת צעירה, אז הדרך לעשות את זה היא מה שקרה החודש, שזה להתעסק במיסוי של עבודה ולא בהחזרים ישירים בלי קשר לעבודה.

עדי פוזנר

אבי, אתה חבר שלי ואני אגיד דברים שלא בטוח תאהב, אז אל תכעס עליי. אז אני אתחיל ככה, אבי הראה גרף עמודות שבאמת היו גם בהסבר להצעת החוק, על מספר המשפחות שהולכות ליהנות מהחוק הזה, משהו כמו 200 אלף, שעלות ההחזר החודשי שלהם עלה ב 1,600 שקל לחודש, 120 אלף משפחות שזה בין 800 ל 1,600, ועוד ועוד. אז באמת, כשמסתכלים על הדבר הזה, זה נראה באמת שהולכים לעזור להמון משפחות בהרבה מאוד כסף. ובאמת לקחתי את המספרים האלה ועשיתי איזה back of the envelope ויוצא שגם אם לוקחים בחשבון שזה פחות כי לחלק דירה מעל הממוצעת, וזה רק 75 אחוז, זה יוצא כמעט 2 מיליארד שקל בשנה.

עכשיו, 2 מיליארד שקל לשנה, ההלוואה לדור לא יורדת באופן מיידי – התשלומים נמשכים הרבה מאוד שנים, אז אנחנו מדברים על 2 מיליארד כפול איזה 20 שנה. אגלה לכם סוד, 2 מיליארד כפול הרבה שנים, זה לא 1.75 מיליארד שמתוארת עלות החוק.

עכשיו, לפני שהגעתי, תמר מהאוצר הסבירה שיש איזושהי נוסחה עם המדד שבעצם גורמת שההחזרים מאוד ירדו. אז יש שתי אפשרויות, או שהמשפחות האלה באמת יקבלו החזר של 75

אחוז ממה שהן עומדות לשלם, במשך הרבה מאוד שנים, ואז זה 2 מיליארד לשנה. או שיש פה איזה תחמון, שבעצם הדבר הזה ייעלם תוך שנתיים: בשנה הראשונה ב26, במשך חצי שנה, הם יקבלו באמת לפי 2 מיליארד. ושנה אחרי זה, זה כבר כמעט ייעלם לחצי מיליארד בשנה שלמה, שנה אחרי זה 200 מיליון, ואחרי זה 24 מיליון, מיד זה ייעלם. אז יש איזו נוסחה כזאת שדואגת שאם חשבנו שהמשפחות האלה יקבלו את הכסף הזה, הם בעצם לא יקבלו והכל בסדר. אז יש פה שתי אפשרויות שרק אחת נכונה: או שצריך להאמין שהחוק הזה יעזור ללווים כפי שהוא מתימר אבל יעלה עשרות מיליארדים, או שצריך להאמין שהתקציב שלו יהיה 1.75 מיליארד בסך הכל אבל יקטין את ההחזר פחות משנה אחת. שני הדברים לא חיים יחד.

אבי שמחון

עדי, החוק הזה יעזור ב1.75 מיליארד שקל. עכשיו הנוסחה זה לא קונץ פטנט, זה פשוט נשחק עם האינפלציה. אנחנו אומרים- אם המשכנתא שלך הייתה עולה בקצב האינפלציה, אנחנו לא משווים רק את העלייה במשכנתא, אלא אנחנו מסתכלים על העלייה במשכנתא ושואלים אם המשכנתא שלך הייתה עולה בקצב האינפלציה, הפער בין זה לבין מה שזה בפועל עלה.

עדי פוזנר

אבי, אז יש פה 400 אלף משפחות, שאם תיקח 1.75 לחלק ל400 אלף משפחות, זה בערך 4,000 שקל למשפחה. כשאתה מציג את הגרף הזה, זה נראה כאילו הדבר הזה יציל אנשים שהחזר שלהם לאורך חיי המשכנתא עלה ב200 אלף שקל. אז זה נשמע כמו משהו מאוד מאוד גדול, אם אני הייתי אחד ממקבלי המשכנתאות ולא מבין בנוסחאות (שלקח לי הרבה זמן להצליח לפענח את הנוסחה הזאת) אבל אם הייתי מקבל משכנתאות ששומע שאבי והליכוד עושים כזה חוק, הייתי אומר וואו אני הולך לקבל הרבה מאוד כסף, את כל ה1,600 שקל שאני משלם יותר, 75 אחוז מזה אני אקבל במשך כל שנה, החזר הנוסף שלי ירד ב1,200 שקל, וואו, אני מצביע ליכוד, באמת אני מצביע ליכוד.

אז החוק הזה נשמע כאילו הוא הולך לתת לנו המון המון כסף, אז או שמאמינים לו, או שהנוסחה נכונה.

רגע, רגע, יש לי עוד כמה דברים.

הדבר השני זה באמת, רגע, אמרת לעזור לעשירונים 4 עד 7, ואמרת אפילו רוב האנשים האלה, במשק הבית, שניים עובדים שם, אז יאללה, אפשר לעזור להם, לא בדרכים כאלה, אלא כמו שהורידו מיסים בדיוק לקבוצה הזאת, אפשר להוריד עוד את המיסים לקבוצה שאנשים עובדים ואז נרוויח גם את ה deadweight loss, את הנטל העודף שנוצר על ידי המיסים. אם באמת המטרה, זה לעזור לקבוצת האוכלוסייה הזאת, ולא רק אם הם לקחו הימור שלא הצליח, שכן

הצליח, והם שייכים לקבוצה הזאת. רוצים לעזור לקבוצה ששניים עובדים שם, אז יאללה, בוא נלך על הקבוצה הזאת באופן ישיר. למה בצורה כל כך מעוקמת, אני שואל...

דבר שלישי זה רווחי הבנקים. אני עצוב מאוד על העיסוק הזה ברווחי הבנקים. זה נכון שהבנקים מרוויחים הרבה, אבל הסיפור שמראה את זה, שמנסה להוכיח שזה בגלל ניצול של הלקוחות ולא בגלל התייעלות, התחיל בהצגה מגמתית של האוצר שניסה לשכנע למה צריך מס רווחי יתר, וממשיך בניתוח שהצטערתי שמכון הפניקס, שהקמתם עשה ניתוח לא נכון, ולא בודק את הניתוח של האוצר שמשווה את הדברים לשנת 2014. בשנת 2014 הריבית הייתה אפס. כשהריבית היא אפס, הבנקים לא יכולים להרוויח על פיקדונות שזה חלק לגיטימי מהרווחים שלהם. רווח הוגן. כשבנק מלווה כסף למישהו, הוא לוקח מרווח. כשהוא מקבל פיקדון ממישהו, הוא מקבל מרווח. אבל במצב החריג שריבית בנק ישראל הייתה 0, בפיקדונות הבנקים לא יכולים לקבל כלום. אז 2014 הייתה שנה מיוחדת. האוצר בחר להתחיל את ההשוואה מ-2014 באופן מגמתי, לא מ-2011, כשהריבית הייתה 3.5 אחוז, לא מ-2006 כשהריבית הייתה 6 אחוז, לא מראים את הדבר הזה, מתחילים משנת אפס שהיא לא סבירה, שהריבית הייתה אפס. בנקים זכאים להרוויח משהו על פיקדונות. הם נותנים שירות לאנשים, בייחוד לאנשים שבאים להפקיד פיקדון קטן.

איתי קדמי¹

ביחס להערה בדבר נקודת הייחוס (תקופת ריבית אפס), אנו מסכימים כי סביבת ריבית זו אינה מייצגת שיווי משקל "נורמלי" של פעילות בנקאית, וכי חלק מהעלייה ברווחיות בשנים האחרונות משקף חזרה לסביבת ריבית גבוהה יותר.

עם זאת, יש לציין כי ניתוח מפורט של מקורות הרווח – ובפרט פירוק לפי מגזרי פעילות וגודל עסק וכן בחינת תמסורת הריבית בין מגזרים – מבוסס על נתונים ציבוריים ברמת פירוט שאינה זמינה לתקופות מוקדמות יותר, ובפרט לתחילת העשור הקודם. מגבלה זו אינה מאפשרת ביצוע השוואה אחידה לאורך מחזורי ריבית שונים.

מעבר לכך, מוקד הניתוח במסמך אינו ברמת הרווחיות, אלא בהרכב ובמנגנוני ההיווצרות שלה. בהקשר זה, הממצאים מצביעים שעיקר הגידול ברווחיות נובע מהתרחבות מרווח הפיקדונות ומהתמסורת הלא אחידה של הריבית בין מגזרי פעילות. מסקנות אלו נוגעות למנגנון התמסורת ולהבדלים בין מגזרים, ולכן אינן תלויות באופן מהותי בבחירת נקודת ייחוס ספציפית או בתקופת בסיס מוקדמות יותר.

¹ התווסף לאחר הדיון

שלומי שוב

בואו נשמע גם את הצד של היזמים. יש לנו פה את נדב ברזילי, שהוא בוגר שלנו.

נדב ברזילי

אז אני תלמיד של שלומי מלפני 15 שנה, למדתי ממנו המון, ותודה על ההזמנה. היום אנחנו יזמים בונים, בנינו כבר, מסרנו מעל 1,000 יחידות, בונים בעיקר בפריפריה. אז ככה, אני אגיד את זה מכמה כיוונים. קודם כל, אני מאמין באמת שהכוונות שלו (אבי) היו מאוד טובות, אבל אני בעיניים שלי, לא סובסידיות ולא הגרלות, זה דבר שצריך לדבר עליו בכלל במדינת ישראל, למה? כי זה כמו גלגל המזל, וחלק מרוויחים וחלק לא. וזה לא משהו שאפשר להתנהל מולו בצורה מושכלת לאורך זמן. אני חושב שלגבי, הדבר היחידי שב-15 שנה האחרונות, אין לי פרספקטיבה ארוכת שנים, אבל יש לי צפי, אני מקווה, לעוד הרבה שנים בתחום. הדבר היחידי שב-15 שנה האחרונות שהצליח להוריד את מחירי הדיר, זה שהוציאו עכשיו 4,000 יחידות בשדה דב. ראינו את המחירים בשדה דב יורדים וראינו את המחירים בתל אביב יורדים, וראינו את כל ההשפעה במעגלים מסביב. רק היצע של דירות יוריד את מחירי הדיר, כל דבר אחר זה להעביר מפה לשם, תוציאו דירות לשוק, תתכננו, לא מספיק מתכננים, קבינט הדיר לא התכנס לדעתי מה 07/10/2023, תוציאו כמות של דירות לשוק.

אבי שמחון

הוא התכנס כמה וכמה פעמים, אני אומר את זה כי אני מרכז את זה.

נדב ברזילי

מעולה, תוציאו דירות לשוק, מחירי הדירות ירדו, כל דבר אחר זה להעביר, אם רוצים לעזור גם לשוכרים וגם לאנשים שקונים דירה כדי להבטיח לעצמם פנסיה כדי שהמדינה לא תיאלץ לעזור להם בפנסיה כי לא יהיה להם כסף, תחזירו את המס רכישה 5% או לפחות - למה? כל הכסף של הישראלים יוצא כרגע ליוון ולקפריסין, המדינה לא יודעת כמה כסף יוצא החוצה, פעם אחרונה שבדקתי, וזה מספרים לא מאומתים כי המדינה לא יודעת ולא יכולה לדעת כמה כסף יוצא, וזה לעולם לא יחזור לישראל, זה 40 מיליארד שקל בשנה שישראלים קונים בחו"ל נדל"ן. כי המס רכישה מבריא אותם, עכשיו אם אדם קונה עם מס רכישה של 8% זה מעלה את מחירי השכירות, אנחנו רואים את מחירי השכירות מטפסים כי זה בסוף משפיע על הכל. יש לי עוד 3 נק'. אם רוצים לעזור צריך לבחור מטרה שרוצים לשפר ולדעתי זה פיזור ישראל לפריפריה, למה? כי שם מחירי הדירות יותר זולים ושם אפשר בדחיפה של 2 מיליארד שקל לשפר את התשתיות והחינוך, ולעשות קורסים של AI, ולשפר את הפריפריה ואנשים יעברו לפריפריה מתוך בחירה וגם יהיה להם יותר זול וגם איכות חיים יותר גבוהה. אם רוצים לעזור לאנשים לקנות בפריפריה אפשר לתת מענק מותנה בזה שאנשים קונים כדי לגור שם ולא להשקעה לתקופה מסוימת. לגבי הבנקים, הצעה שלי, אם הבנקים מרוויחים יותר מיד,

אפשר לעשות מעל רווח מסוים מס נוסף ואפשר לחייב אותם לתת ריבית על כסף בעו"ש שיש שם מיליארדים רבים שאנשים לא מקבלים עליהם ריבית, אפשר לעשות ריבית בנק ישראל מינוס אחוז וחצי או בנק ישראל מינוס אחוז, לחייב לשלם על הכסף בעובר ושב. נקודה אחרונה, יזמים אם הם לא מוכרים דירות או כל מה שיפריע למכירת דירות, זה גורם להם לא לבנות, למה? כי הבנק מחייב אותך למכור 20%-30% בפריסייל. היום, פרויקטים רבים במדינת ישראל, ויש לי חברים רבים שהם יזמים שבונים עשרות אלפי יחידות, לא פותחים פרויקטים כי אם לא מוכרים את הפריסייל, לא יוצאים לדרך. פרויקטים עם היתר בנייה בישראל כרגע, לא יוצאים לדרך. מה שישפיע על ההיצע מה שישפיע על מחירי השכירות, מה שישפיע על מחירי המכירה, צריך לדחוף את היזמים, כמובן 15% זה רווח יזמי ראוי, זה גם מה שהבנקים דורשים, לא צריך יותר אבל גם לא צריך פחות מזה כי יש סיכונים בדרך. צריך לדחוף את היזמים לבנות ואם הם לא ימכרו הם לא יבנו.

רוני עפר

אני נמצא כאן כמייצג של הגמלאים, אני מבקש פיצוי על השינוי הפתאומי שהיה בייסוף של הדולר, כולנו שהשקענו ב-S&P ובחו"ל נפגענו מאוד ברמה של 18% ירידה בשווי הפנסיות שלנו וזה היה אירוע פתאומי ואני לא רואה ולא מבין מדוע אנחנו לא נקבל גם כן פיצוי כמו שמקבלים בעלי הדירות, אמנם אנחנו בשנים קודמות הרווחנו הרבה מאוד כאשר S&P עלה אבל אני לא חושב שצריך לקחת את זה בחשבון, זה לא שייך, בשנה האחרונה הפסדנו 18%, אני מבקש לקבל פיצוי על הפסדים אלו בדומה לבעלי הדירות..

אבי שמחון

אני חושב שאתה ענית לשאלה של עצמך, אמנם השנה הרווחת הרבה פחות ממה שציפית, דרך אגב לדעתי אתה הרווחת, אבל בשנים הקודמות אתה הרווחת הרבה. זה לא אותו דבר.

רוני עפר

גם בעלי הדירות הרוויחו, וחלקם הרוויחו הרבה. כמובן, שההצעה לפצות את הגמלאים נאמרה בצחוק, אני לא בוכה על ההפסדים מהייסוף. אבל אני חושב שלא צריך לפצות את הגמלאים שהפסידו ולא את נוטלי המשכנתאות.

אבי שמחון

אני חושב שהיית צריך למצוא דוגמה יותר טובה.

אלון גלזר

אני מסכים עם אבי בדבר אחד, הנושא שבנק ישראל נתן לבנקים אפשרות לתת הטבות לבחירתם של הבנקים, הפך את זה למשהו לא הגיוני, הבנקים הפכו את זה למבצעי שיווק ולא באמת למתן הטבות

לציבור. אבל מה שאבי עושה זה אותו דבר, כלומר בסופו של דבר, הוא נותן הטבות לקבוצה עליה החליט, ואשר לדעתי, היא לא זכאית להטבות.

אני חושב שזה לא נכון מוסרית, זה לא נכון לאוכלוסיות החלשות, זה לא נכון לשוכרים, ולכן כנראה שיש איזה אינטרס, או פופליסטי או משהו אחר. אני חושב שאם היו רוצים לקחת מהבנקים כסף ולחלק אותו למה שצריך, זו לא הדרך, זו דרך ממש לא נכונה. אני דרך אגב כן קצת בעד המס יסף שמטילים על הבנקים, המדינה עומדת מאחורי הבנקים ובסופו של דבר המדינה תעזור ותציל את הבנקים ביום פקודה ולא תציל את הגופים האחרים. ולכן אני חי בשלום עם המס העודף על הבנקים אבל, לא לחלק אותו לאוכלוסיות שבוחרים. לגבי הנתון של 17%, שזה לכאורה השיעור שיינתן לחרדים מתוך ההטבה שתינתן, היה מעניין לראות באמת איך הוא נראה, כי זה נראה שיש מטרות פופליסטיות.

שלומי שוב

אגב, יש נתון מקביל שחושב בבנק ישראל?

יוסי סעדון

לא, זה מאוד בעייתי, מאוד קשה לזהות חרדים במאגר האשראי.

אלון גלזר

ועוד נתון אחד מהמערכת, בינתיים הפרשות להפסדי אשראי, 0 עגול.

תמר צ'ין

יש נתונים משלימים, שיעור החרדים שלוקחים משכנתא הוא סביב ה-40%-42%, שיעור הלווים באוכלוסייה הכללית הוא סביב ה-30% ושיעור הלווים באוכלוסייה הערבית הוא סביב ה-5%. כך שלדעתי אני חושבת שאם מדברים על חלוקה לאוכלוסיות אני רגע באמת מסכימה עם יוסי, ברמה המקצועית יש אוכלוסייה במדינת שלא תהנה בכלל מהצעד וזו האוכלוסייה הערבית, זאת אומרת אתה כבר ממוקד על 80% מהאוכלוסייה ולא ל-100%, ובתוך ה-80% המקום של האוכלוסייה החרדית אל מול האוכלוסייה האחרת, אי אפשר להתעלם מזה שהם לוויים יותר, אני לא אכנס למניעים ואני גם לא חושבת שזה מניע, יש מספיק דברים אחרים שאפשר לדבר עליהם.

שירן תמר אזולאי

אני רק רוצה להזכיר נקודה אחת לטובת הציבור, בשנת 2021 גם בנק ישראל, גם הבנקים וגם הציבור לא שיערו, כמו רוב העולם שהריבית תעלה כל כך מהר ל-4.5%, יש דבר שאירע אשר השפיע על הרבה לוויים במשכנתאות, גם בהיבט של מחזורים וגם על לוויים חדשים, והוא עדכון ברגולציה, במסגרתו בנק ישראל העלה את המקסימום שאפשר לקחת בפריים משתנה משליש לשני שלישי מתמהיל המשכנתה, ולאחר מכן לוויים רבים נהרו ומיחזרו ל-50% משתנה או לשני שלישי, כי לא שיערו שהריבית

תעלה כל כך הרבה ל-4.5% בזמן קצר, אחרי עשור שהיא הייתה אפס. אני רק רוצה להזכיר שזה כן השפיע מאוד על אפקט ההפתעה, הלוויים לא הביאו בחשבון עלייה כזו משמעותית בהחזר החודשי. קודם דובר על אפקט ההשפעה וצורך של הלוויים לנהל סיכונים וזה נכון, אך יחד עם זאת, אף אחד לא ציפה לעלייה כזו וזה השפיע מאוד על אפקט ההפתעה.

ואדים פורטנוי

מאחר ואני לא עובד המדינה, אני כן רוצה לומר 2 מילים על פוליטיקה. אני לא מבין למה אתם כל כך מתכחשים לזה. מתקבלות לאחרונה החלטות שההטבות הגלומות בהן מתחלקות באופן לא שיויוני ואף מקרי למדי. למשל, ראינו את העלאת פטור ממע"מ על יבוא אישי של שר האוצר המיטיבה רק עם מי שקונה בחו"ל.. גם ההחלטה של סבסוד משכנתא תיטיב עם מי שלקח סיכון לא מחושב, קנה דירה לא יקרה יחסית ועשה את זה בתקופה שלפני העלאת ריבית. כל זה קורה בשנת בחירות במקרה או לא במקרה. למה אתם לא אומרים תראו, זאת התפיסה הפוליטית שלנו כמו שהתפיסה הפוליטית שלנו זה לחלק כספים קואליציוניים גם בתקופת המלחמה, אנחנו מקדמים הצעת חוק לפיה זכאי להטבה מי שקנה דירה בפריפריה בלבד כי השווי שנקבע לא תופס את כל גוש דן למעט אולי ישוב או שניים. למה להעמיד פנים כאילו שזה לא פוליטי? הצגת את ההצעה כהצעה מקצועית וכלכלית בעוד שבדיון הזה התברר שיש אוכלוסייה ערבית שכמעט לא נוטלת משכנתאות ולכן לא תזכה להטבות ויש אוכלוסייה חרדית שמקבלת קצת יותר מאחרים כי אין התנייה של עבודה או שירות כתנאי להטבה. ואם אנחנו מניחים את המפה של הדירות הזולות, יחסית, מחדרה צפונה ומאשקלון דרומה, על מפת ההצבעה לליכוד, , יכול להיות שנראה חפיפה ביניהן? אולי זה לא מקרי?

אבי לוי

יכול להיות שזה נכון ויכול להיות שזה לא נכון, אני גם מדבר מקריאה בעיתונים ומתחושת בטן, אז יכול להיות שזה לא מדויק, אבל אני רואה פה טמטום בהתגלמותו, אני לא יכול לקרוא לזה משהו אחר חוץ מאשר שוחד בחירות. עכשיו גם אם אתה כבר עושה שוחד בחירות תעשה אותו חכם, כמו שכל דבר שהממשלה הזו עושה היא עושה אותו עקום, כי למי אתה נותן את השוחד הזה? אתה אומר 17% חרדים? קשה לי להאמין שזה רק 17%, אני לא ראיתי תחשיב של גוף אחר שבחן את זה, אני מניח שזה הרבה יותר חרדים שבכל מקרה הם מצביעים ביבי והיתר מדובר בפריפריה שלא חשוב מה שתעשו ואתם עושים ומכים בהם כל הזמן, הם מצביעים ויצביעו ביבי, אז אם שוחד בחירות לפחות תדע למי לתת.

מירב הראל

שלום, מירב הראל, ראש תחום פה במכון הפניקס, במטבעות דיגיטליים דווקא אבל עם רקע של 15 שנה בבנק לאומי ועד בדירקטוריון של בית ההשקעות אקסלנס. יש לי שאלה אליך אבי רק כדי להבין, הרי עלו פה רעיונות שאם רוצים לבוא ולהיטיב עם מעמד הביניים אפשר גם לעשות את זה על ידי זה שבאים ומפחיתים את מס ההכנסה שלהם לאותם מגורים שרוצים באמת לטרגט, מה היה השיקול

בעצם לא לעשות את זה בשיטה הזאת אלא לעבור לשיטה הזאת בעצם מה שאני מבינה מבנק ישראל היא באה ומשנה את כללי המשחק מבחינת מאקרו כלכלה וכל ההשלכות הנוספות שדיברו עליהן מבנק ישראל, אז מה השיקול שם בעצם?

אבי שמחון

אני פה בלי משקפיים אז אני אבקש משלומי להקריא מההודעה האחרונה של נגיד בנק ישראל.

שלומי שוב

מקריא את ההודעה: "במימד הסיוע למשקי הבית, יש ערך רב לתכנית המעניקה הקלה בתנאים ביחס לשגרה כתחליף שכר לעובדים שנאלצו להיעדר מעבודתם בשל המלחמה, זאת כדי למנוע פגיעה בהכנסותיהם שעלולה לגרור פגיעה בצריכה הפרטית ובעקבותיה פגיעה בפעילות העסקית במשק".

אבי שמחון

הנגיד בעצם נותן עצה לממשלה, דרך אגב, לא תמצאו אף נגיד בעולם שנותן עצות דרך התקשורת לממשלה ואתם יודעים מה גם לא דרך התקשורת, אין כזה דבר.

אמיר ברנע

הדברים נאמרו פה, מדובר על הצעה מאוד בעייתית עם כל הכבוד, שלא ברורה המטרה שלה. אני לא רוצה להזכיר חרדים כי שמענו כבר צעקות. חבל לי שזו התגובה. שאלה בפני עצמה אם הסבסוד ראוי או לא ראוי, למה מוטל רק על הבנקים ולא על חברות אחרות? אם יש עוד עודפים תקציביים, יש דרך לחלק אותם, בצורה הגיונית. פה נדחפים למשהו מסובך ולא ברור אם הוא מכוון רק לאוכלוסייה מסוימת. חברים לדעתי אם ההצעה הזו לא תתבצע ותיפול, אני לפחות, אשמח.

שלומי שוב

טוב אז כמה מילים שלי לסיכום, אני לא נכנס לעניין של הנתונים של הרכיב של האוכלוסייה החרדית בהצעה - אם זה 17% כמו שאבי הציג או אחוז גדול יותר ואני גם לא חושב שצריך להיכנס לעניינים פוליטיים, במיוחד לא בפורום שלנו שהוא פורום אקדמי-מקצועי שכבר יותר מ-15 שנה דן בעניינים, גם בנושאים רגישים מאוד ורווי אינטרסים. אבל גם בלי להיכנס לפוליטיקה, אני חושב שההצעה הזו היא לא נכונה מכל בחינה והתרשמתי שזאת היתה גם הדעה של הרוב המוחלט של המשתתפים בדיון היום. אני מסכים עם הדברים שנאמרו כאן שאם רוצים לעזור לאוכלוסיות החלשות צריך לעשות זאת בדרך ברורה ונכונה. ואני גם רוצה להגיד מילה טובה, היו כאן היום הציגים בכירים של גופי המדינה - בנק ישראל ומשרד האוצר על אגפיו, שהציגו את עמדה ברורה, אמיצה. ראוי להערכה.

אבי שמחון

למה אמיצה? אתה חושב שיוסי סעדון מקבל כותרות שליליות בדה מרקר, אין פה שום דבר אמיץ.

שלומי שוב

אני מאמין שזו דעתם והם באו ואמרו אותה.

אבי שמחון

לא שללתי את האפשרות הזו.

שלומי שוב

ואנחנו מעריכים אנשים שבאים ואומרים את דעתם. תודה רבה לכולם.

על הפורום:

פורום שווי הוגן (Fair Value Forum - FVF) הוקם בכדי לתרום לאיכות המידע בשוק ההון ולייצר שיח רב דיסציפלינארי פורה בסוגיות מקצועיות הקשורות לשוק ההון ולעולם העסקי שנמצאות על סדר היום הציבורי. הפורום, בייסודם של פרופ' אמיר ברנע, הדיקן המייסד של בית ספר אריסון למנהל עסקים ושלומי שוב, ראש תכנית חשבונאות וסגן דיקן בית ספר אריסון למנהל עסקים, הוקם במסגרת התכנית בחשבונאות של בית ספר אריסון למנהל עסקים באוניברסיטת רייכמן. הפורום כולל מומחים מובילים מהאקדמיה ומהפרקטיקה בתחומי החשבונאות הפיננסית והמימון וכן משתתפים בו נציגים של מדווחים, אנליסטים וגופי הרגולציה הפיננסית בישראל.

סיכומי הדיונים שמתפרסמים לציבור הרחב מבוצעים על ידי הצוות המקצועי של הפורום המורכב מבוגרים מצטיינים של התכנית בחשבונאות.

לאתר הפורום: [לחץ כאן](#)